

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

De Apollonii Dyscoli

libro περὶ ἐπιρρημάτων

ad Ioannem Vahlenum

epistula critica

Gustavi Dronkii

Ut primae epistolae finem virorum de grammaticis Graecis optime meritorum mentione fecimus, ita non a re videtur alteram incipere ab Ottonis Schneideri laude. Qui cum primus accuratius investigaverit singula Apollonii doctrinae capita, tum commentatione novi Musei philol. t. III. p. 446 sqq. inserta libri π. ἐπιρρημάτων, qualem ex codicis auctoritate edidit I. Bekkerus, ultimam partem quae legitur p. 614, 26 — 625, 13 firmis rationibus et ab hoc libro rescuit et vindicavit operi περὶ συντάξεως, quod non integrum ad nos devenisse evicit. Atque eius acumini quam multa debeat crisis Apolloniana, me eo magis agnoscere decet, quod tantum non omnia, quae nunc praecipiam, abhorrent ab eis, quae ille statuit in commentatione supra laudata. Et enim ante illa quae recte removit bene procedere opinatus est p. 452 sqq. librum de adverbio neque esse quidquam in quo haereas. At cum in multis non leviter, tum valde haeremus in eis, quae proxime ante p. 614, 26 leguntur. Cum enim inde a p. 561, 33 singulae adverbiorum familiae communis terminationis vinculo conexae recenseantur, hunc in postremis deprehendimus ordinem: adverbia in δον exeuntia

producuntur p. 609, 28, τὰ εἰς δὴν p. 611, 23; sequitur quaestio de εἰς ὃ *) p. 612, 12; rursus familiae prodeunt τῶν εἰς υς p. 614, 7 et τῶν εἰς υ p. 614, 18. Sed verendum, ne ordinem dixerim, quam ἀταξίαν esse in propatulo sit. De εἰς ὃ enim singulari adverbio, cum neque sit praecedentium quae in δὴν desinant, neque sequentium quae in υς exeant, quo tandem modo disseri potuit in ea libri parte, quae adverbiorum genera ex finis ratione constituta inlustrat? praesertim cum de adverbiiis, quae nullo genere recepta quasi sui iuris sint, tractatum sit p. 556, 30—561, 32 (de ἐχθές e. q. s.) Sed graviora restant.

Et enim quaestionem de εἰς ὃ pertinere inde a p. 612, 12 usque ad p. 614, 7, ut brevis index supra ascriptus indicat, ita qui oscitanter illa perlegat facile sibi persuadebit. Nam cum Apollonio sit constanter observata consuetudo diserte novae quaestionis initium significandi, nihil eius modi in illis occurrit. Verum qui diligentius indaget, necesse est in permultis offendant, quae non possint ad istud adverbium referri. Qua re accuratius quae disputat grammaticus examinemus. Dicit enim εἰς ὃ formam difficilem esse expeditu et propter accentum et propter spiritum in ο finali positos; cavendum vero esse, ne εἰς ὃ exaretur. Haec autem sunt ipsa verba p. 612, 21 sqq.: οὐ μὲν τὸ προκείμενον μόριον ὀφείλει καὶ περισπᾶσθαι καὶ γράφεσθαι σὺν τῷ ι. ἀλλ' οὔτε περισπᾶται, οὔτε σὺν τῷ ι γράφεται, μετὰληψιν δὲ ἔχει εἰς δύο μέρη λόγου κατ' αἰτιολογικὴν ἔννοιαν. καὶ ἄπορον γε,

*) Sic enim spiritu in ultima vocali posito scribendum est. Nam etsi in Graeca orthographia, sicut mos est, Alexandrinorum legibus neglectis te mancipare velis Byzantinorum consuetudini; tamen, si vetus grammaticus in vocis cuiusdam prosodia explananda laborat, ipse opinor non audes lectoris oculis eo caliginem offundere, quod iuviolem scripturam secutus illam prosodiam obscuras. Ut in εἰς ὃ vocabulo subsistamus: qui tandem Apollonii disputatio de spiritu in vocali, in quam id desinat, posito intellegi potest, si hunc spiritum omittis? Cf. Lehrsius ad Herod. π. μονήρ. l. c. 25, 9, ubi ἀπαξῆπαντες ἀπαξ-ἀπλως similia probat, et quaest. epic. p. 40 sqq. de scriptura οὐ-κοινός similibus vocum. Uno verbo moneam, eodem modo Apollonium scripsisse δ:ϛ δ:ϛι et de quo luculenter praecipit p. 569, 11 sqq. ὠτᾶν.

πότερον ἐπιρῶν ἔστιν αἰτίας παραστατικόν, ἢ σύνδεσμος αἰτιώδης. Quae postrema apertissimum est non spectare ad εἰςδ' adverbium, quippe quod neque causae notionem habeat neque, utrum coniunctio sit an adverbium, in dubitationem possit vocari. De alia igitur voce cum pro certo habendum sit nunc disceptari, id primum quaerendum, ubi incipiat nova disputatio. De quo non potest ambigi. Bis enim cum moneatur idem, vocem de qua agatur neque περισπωμένην esse neque exire in ῥ: primum cum id dicatur, refero ad eam cui optime convenit εἰςδ' formam; altero vero ἀλλ' οὔτε περισπᾶται κ. τ. λ. ad novum statuo argumentum transire vel potius transilire disputationem. Nec de qua voce nunc disseratur, quamvis ipsa non commemoretur, potest ambiguum esse. Eam enim cum doceatur duabus orationis partibus contineri p. 612, 23, notionis esse causalis p. 612, 24, neque esse dativum neque in ρ exire p. 612, 22 et 613, 5, tum p. 612, 26 sqq. affirmatur eiusdem esse constructionis, quae in nominum accusativo cum διὰ praepositione coniuncto observetur: ut iam quasi manibus teneamus adverbium διδ'.

Hoc vero postquam expositum est cur non sit coniunctio, en iterum necopinato nova quaestio: in quam incidimus verbis ῥητέον οὖν ὥς ἐθιμώτερον οἱ ποιηταὶ ἐλλείπουσι προθέσεων p. 613, 11. Nam quod de poëtarum more praepositiones omittentium dicitur, id minime διδ' vocem spectare potest. Disputantur autem haec: ut saepe praepositio supplenda sit, ita in eò potissimum vocabulo, de quo nunc sermo sit: quod quo modo causam significet, non esse quo explices, nisi διὰ omissum esse statuas. Ex huius enim praepositionis accusativique consortio prodire causae notionem. Sequitur p. 613, 23: ἀλλ' ἐκεῖνό τις φησι· ποῦ οὖν ἡ αἰτιολογικὴ πτώσις; πρὸς δὲ φαιήμεν, ὥς ἀνεπέκτατός ἐστιν ἐν τῷ

τὸ καὶ οὔτι πολὺν χρόνον.

Disserit igitur nunc grammaticus de articuli τὸ accusativo,

qui causae notione ornatus adverbii loco usurpetur. In ceteris nihil est offensionis.

Tres igitur in diversa argumenta inquirentes disputationes quae in unum male coaluerant et diiudicavimus et dispescuimus: de $\epsilon\lambda\varsigma\delta'$ forma p. 612, 12 — 22; de $\delta\iota\delta'$ voce p. 612, 22 — 613, 11; de $\tau\acute{o}$ adverbio p. 613, 11 — 614, 6 *). Quod vero maxime tenendum est, nulla earum disputationum est integra. Primae enim deest pars altera, qua motae de $\epsilon\lambda\varsigma\delta'$ formae accentu et splritu difficultates expediendae erant. Utriusque autem relicuarum oaput desiderari supra perspeximus, cum ne id quidem statim adparere videremus, de quibus ibi vocabulis ageretur. Accedit, quod secundae etiam finis desideratur. Nam ea, quae servata sunt, id modo probant, $\delta\iota\delta'$ non esse coniunctionem. Post quam observationem non dubium est quin grammaticus e more suo probare conatus sit id habendum esse adverbium.

Atque quod supra de $\epsilon\lambda\varsigma\delta'$ voce monui, id non minus in $\delta\iota\delta'$ et $\tau\acute{o}$ adverbia valet: non potuit de eis Apollonius inter adverbia $\tau\grave{\alpha} \epsilon\iota\varsigma \delta\eta\nu$ et $\tau\grave{\alpha} \epsilon\iota\varsigma \nu\varsigma$ agere. Fragmentorum vero quae de eis ibi inserta sunt originem si e solo argumento statuere velis, probabile est ea quippe de adverbiiis agentia esse omnino libri *περὶ ἐπιρῳήμάτων*, sed casu quodam a primitiva sede relegata. Neque aliter sentio de fragmento, quo $\epsilon\lambda\varsigma\delta'$ inlustratur: at in praesens quaeestionem de eius loco missam facio. Sed relicuorum ne hanc originem ullo modo concedendam esse existimem, efficiunt duae voculae specie quidem leves, at re ni fallor gravissimae. De $\delta\iota\delta'$ enim adverbio disserens haec scribit grammaticus p. 613, 6: *δοτικὴ γὰρ οὐδέποτε αἰτιολογικὴν φράσιν παρίστησι, καθὼς ἔφαμεν*. Sunt enim postremae *καθὼς ἔφαμεν* voces, quibus ex Apollonii consuetudine citandi summam

*) Schneiderus c. s. l. p. 453 nescio quibus indiciis ductus, si modo certa habuit indicia, p. 612, 12 — 614, 6 de $\epsilon\lambda\varsigma\delta'$ et $\kappa\alpha\theta\omega\varsigma$ vocibus agi dicit.

tribuo in nostra re testandi vim. Nam eum morem cum religiose observet grammaticus, ut aliud opus respiciens id vel diserto nomine adpellet vel certe additamento quodam, quale est ἐν ἑτέροις, significet, contra simpliciter ὡς ἔφαμεν, ὡς εἰρήσεται dicens semper eiusdem operis spectet aliam partem: inde profecto consequitur, ut quae se de dativi notione praecepisse verbis ὡς ἔφαμεν moneat, non potuerint non in eodem opere disputata esse, cuius pars fuit haec de διὸ adverbio quaestio. Eam igitur si libro π. ἐπιρρημάτων vindicare velis, necesse est istud de dativo praeceptum in hoc demonstres. Nunc in eo etsi illius casus saepius mentio fit, tamen eum non causali sensu instructum esse non modo nusquam docetur, sed ne perspicitur quidem, qua tandem ratione doceri potuerit: ut nullus dubitem, quin ab hoc libro abiudicandum sit quaestionis de illa voce fragmentum. Neque in alio eorum qui servati sunt librorum de dativi notione observationem, quae l. l. significatur, deprehendere licet. Librum igitur, cui illud fragmentum adsignes, si circumspecis, id providendum est, ut in eodem etiam dativum non posse causam indicare grammaticum docuisse evincas. Cui autem et hoc praeceptum et disputatio de διὸ adverbio conveniat, unum est περὶ συντάξεως opus. Quamquam neque in hoc illud de dativo praeceptum est, ubi luculenter de eo agitur p. 294, 8 sqq. Nec vero in eo haerendum. Nam hoc loco id tantum quaeritur, quae cum hoc casu coniungantur verba. Contra alio spectat illud. Etiam si enim verba supra ascripta de notione, quam dativus per se habeat, loqui videantur, tamen inde, quod huic casui oppositus est accusativi cum διὰ praepositione coniuncti sensus causalis (cf. p. 612, 26 sqq.), manifesto perspicimus cogitare grammaticum de eo, quod praepositio διὰ nunquam ad causam significandam dativum asciscat. Atque sic iam adparet, cur nil eiusmodi nunc in libris περὶ συντάξεως reperiatur. Demonstravit enim Schneiderus l. l. p. 456 sqq. hos ita multos esse, ut postrema quae de praepositionibus,

quae de adverbio egerint et de coniunctione omnia desint. Intercidit igitur illa pars, in qua una, quos casus qua notione secum habeant praepositiones, explanari potuit: sic ut etiam adverbii doctrina absorpta est, cui inserta fuit de διὸ forma quaestio. Cuius fragmentum non dubito quin agnoscendum sit in eis, quae nunc in libri περὶ ἐπιρῶνιμάτων fine leguntur. Nunc autem intellegitur suo iure Apollonium in hac quaestione nos relegare verbis ὥς ἔφαμεν ad illud praeceptum de dativi notione datum, quippe quod haud longe ante in eodem περὶ συντάξεως opere expositum fuerit.

Quod autem de hoc fragmento conprobavimus, idem statuendum est de tertio, quo τὸ adverbii indoles explanatur. Nam quod in huius disceptatione p. 613, 21 eisdem istis ὥς ἔφαμεν verbis grammaticus ea respicit, quae p. 612, 26 sqq. de διὸ voce disserens exposuit: inde conligitur hanc disputationem eiusdem operis fuisse partem. Quin etiam ni fallor hae duae quaestiones ab Apollonio artissime coniunctae fuerunt. Nam alteram finiens p. 614, 2 sqq. διὸ et τὸ adverbia ita componit, ut, quamvis utriusque notio praepositionem διὰ requirat, tamen τὸ, id quod alteri negatum sit, omittere illam potuisse dicat propter articuli praepositivi indolem, qua poni possit in orationis principio. Quam comparisonem instituere non potuit nisi altera quaestione alteram excipiente.

Sed erit fortasse, qui in eo haeserit, quod qua ratione ea in librum περὶ ἐπιρῶνιμάτων inrepperint non dispiciat. At inde maxime novum peto ad nostram sententiam probandam argumentum. Et enim iam Schneiderus, ut monui, finem τοῦ ἐπιρῶνιματικοῦ inde ab p. 614, 26 τὰ τοπικὰ τῶν ἐπιρῶνιμάτων κτλ. recte restituit quarto περὶ συντάξεως libro. A quo dissentiendum est in eo tantum, quod de codicis Parisiensis 2548 indole non satis instructus hanc transpositionem inputavit illius libri compactori, qui folia quaedam falso loco inseruerit. Quod ut ratum haberi posset, necesse esset verbis τὰ τοπικὰ τῶν ἐπιρῶνιμάτων κτλ. novum codicis folium

inciperet: nunc vero ea leguntur in media pagina. Ut appareat illa a redactore, non a conpactore huc translata esse. Quod cum exploratum sit atque cum olim in opere π. συντάξεως διδ' et τ'ό vocabulorum explanatio et localium adverbiorum disciplina haud permagno intervallo discretæ esse potuerint: iam non temerarium videtur conicere, eundem redactorem, qui hanc τῷ ἐπιρροήματικῷ adnexuerit, etiam fragmenta de διδ' et τ'ό formis in postremam huius libri partem invexisse.

II.

Sed etiam brevis illa pars, quæ p. 614, 7 — 25 τὰ εἰς υς et τὰ εἰς υ inlustrat, habet, quod difficultatem moveat. Cum enim Apollonius novam producat familiam primum, quæ omnibus eius familiae adverbiiis communia sint, exponere soleat: præter morem nihil de adverbiiis in υς exeuntibus dicit in universum, sed statim ἄντικρυς formæ accentum adgreditur expedire. Atque quam hæc res incit animo suspicionem adiuvat id, quod manifestum adest indicium, grammaticum præcepisse de illorum adverbiorum accentu. Eis enim adnectit τὰ εἰς υ hisce verbis v. 18: τοῖς εἰς υς λήγουσιν ὁξυτόνοις παράκειται [τὰ] εἰς υ λήγοντα κτλ. Ne vero, quod de eorum accentu dictum fuerit, servatum nobis esse existimes in eis, quæ legimus v. 15 — εἶγε τὰ τοιαῦτα τῶν ἐπιρροήματων ὁξύνεται —: ea ipsa arguit coniunctio εἶγε moneri tantum de re, quæ iam antea fuerit accuratius explanata. Mutila igitur est capite disputatio, quæ ad τὰ εἰς υς spectat, sed ita, ut duobus tribusve versibus suppletis damnum possit resarciri.

Qua re ipse levidense hoc puto præ aliis lacunarum indiciis, quæ cum certissima sint, tum vi sua testandi gravissima. Plures enim formas vel præcepta in eodem libro π. ἐπιρροήματων tractata fuisse, diserte grammaticus indicat, quæ ubi tandem tetigerit, frustra circumspicias. Congeram igitur ambiguis omissis omnes locos, qui nos ad talia rele-

gant. P. 549, 32 legimus: ἀπὸ τοῦ ὑποδράξ, ὅπερ πάλιν τῷ δέρκω παράκειται, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δεδείξεται, quamvis neque τοῦ ὑποδράξ neque τοῦ δέρκω postea mentio fiat; quod autem antea alia de causa bis illud adverbium invenitur p. 548, 9 et 24, id nil ad hunc locum. — P. 568, 27 dicitur: δεδείξεται γὰρ τὸ ὅταν, ὅτε δύο μέρη λόγου ἐστίν, ἕκ τε τοῦ ὅτε ἐπιρρήματος καὶ τοῦ ἅν συνδέσμου, ἐν ᾧ δεδείξεται, πότε καὶ ἀνταποδοτικῷ χρῆται ὁ ποιητής τῷ τότε, καὶ πότε ἔγκειται ὁ ἅν σύνδεσμος, λέγω ἐν παραπληρωματικῷ, καὶ πότε οὐ. At per totum librum neque ὅταν neque ἅν neque τότε iterum occurrit, nisi quod ultimum semel exempli gratia adponitur p. 606, 18 τὰ διὰ τοῦ τε, ἄλλοτε τότε. — P. 570, 28: (Ἀττικοὶ οὐ δεόντως ἀναβιβάζουσιν scil. τὸν τόνον) καθὼς δείκνυμεν καὶ ἐπὶ τοῦ σφόδρα. Sed non minus σφόδρα quam illa Atticorum consuetudo accentum a fine removendi praeterea ullo loco commemoratur. — P. 573, 12 monetur: οὐ γὰρ ὑγιής ἡ τοῦ ὀψέ τάσις, ὡς δεδείξεται ἐν τῷ περὶ τῶν εἰς ε ληγόντων ἐπιρρήμάτων. Adverbium ὀψέ, nisi quod ab eo verbum ὀψίζω derivandum esse praecipitur p. 556, 26, non reddit; et quod gravius est, etsi recensentur τὰ εἰς δε, ζε, σε, τε, tamen de adverbii in ε solum desinentibus nusquam disputatur: ut omnino nullum extet caput, in quo potuerit de ὀψέ agi. — P. 577, 32 audimus: ἐδείχθη καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μάλλον Ἀττικόν, scilicet quod ante duplicatam λ consonantem longam haberet α vocalem. Sed hoc adverbium nusquam nisi hoc loco legitur. — P. 580, 33 ad Doriensium usum, quo κάλως pro καλῶς dixerint, hisce relegamur: παρὰ Λωριεῦσιν ἔνια τῶν εἰς ως ληγόντων ὀξύνεται, ὥστε κατ' ἔγκλισιν ἀνεγνώσθη — κάλως — περὶ ὧν κατὰ τὸ ἐξῆς εἰρήσεται. De quo usu nil praeterea conperimus; immo ne κάλως quidem accentu in paenultima posito iterum exhibetur. — P. 609, 31 de adverbii in δον exeuntibus dicitur: ὀξύνεται ἅπαντα, καθὼς καθείλεται. At nihil eius modi antea praeceptum est.

Hi sunt loci. Ex quibus quid efficiatur, priusquam inquiram, id video monendum esse, librum περὶ ἐπιρῶν Apollonium, quoniam ante libros π. συντάξεως in lucem misit, absolutum perfectumque edidisse. Ne igitur suspiceris fieri potuisse, ut grammaticus illis indicaret, quae morte vel alio casu, quo minus conscriberet, praepeditus sit. Nec ullo modo ei, qui illius rationem librorum dispexerit, credibile esse poterit, negligentia eum omisisse quae se tractaturum promiserat. Unum tantum credibile est, sed idem certissimum, de eis, quae ll. ll. respiciuntur, et disputasse olim grammaticum et disputata interiisse. Nec quaeram nunc, quorum inde iactura conprobari queat, aut quaenam fuerit in integro libro deperditorum sedes: sed quaero id unum, praecepta, quae intercidisse exploratum habemus, utrum tam paucis versibus contineri potuerint, ut si vel breviores lacunas in medio libro vel unius duarumve paginarum detrimentum in fine statuamus, omnis difficultas sublata sit; an tanti disputationes moliminis requirant, ut hic liber prorsus pro truncato misereque lacerato habendus sit. Adverbiorum autem, ad quae ll. ll. relegamur, cum cuiusque sit alia et terminatio et cur in disceptationem vocetur ratio, iam adparet, si in una parte continua, quae nunc extrita sit, haec tam diversa argumenta fuerint tractata, eam non potuisse non maximi ambitus esse. Sin magis placuerit singula excidisse singulis locis, non pauciores quam septem habes lacunas: ut vel ex harum numero gravissima de ἐπιρῶντικῳ integritate subnascatur suspitio. Quo accedit, quod ne caput quidem dispicitur, in quo quattuor illa ὑποδράξ ὅταν ὀψέ μᾶλλον adverbia sedem habuisse consentaneum sit. Ὑποδράξ enim cum familiae sit τῶν εἰς ξ, de universa hac familia nusquam edocemur. Immo quae in capite huic familiae dicato explanandae erant, etiam aliae formae in ipso ἐπιρῶντικῳ deprehenduntur ἄπαξ et πέριξ. De quibus legimus p. 544, 32: οὐ γὰρ . . ὅτι τὸ ἄπαξ βαρύνεται καὶ πέριξ, τῶν ἄλλων ὀξυνομένων, οὐκ ἐπιρῶματα, et p.

610, 18: ἤν δὲ καὶ τὸ περίξ ἀλόγως μὲν βαρυνόμενον, ἔχον δὲ πάλιν ἀπολογίαν [διὰ] τὴν ἐκκειμένην πρόθεσιν. Nec magis ulla praesto est pars, cui ὅταν conveniat. De quo quanti moliminis fuerit disputatio, vel inde computare licet, quod eius quasi index quinque fere versuum compleat spatium p. 568, 27—32. Neque reperitur caput, in quo potuerit μάλλον locum habere. Nam disputatur quidem de adverbiiis, quibus δον finis sit, sed de eis, quibus ον terminatio sit sine praemissa δ consonanti nil praecipitur. De ὁψέ autem iam supra monui. Ne multa: seu unius continuae partis seu plurium interitu illa devorata esse vis, id manifestissimum est, disputationes ut diversi argumenti ita magnae atque adeo maximae mensurae deesse. Quare iam non dubito pronuntiare, librum περὶ ἐπιρῶμάτων qualis e codice Parisiensi prodiit longe abesse ab integritate sua et miserrime truncatum esse.

III.

Ex hoc igitur, quod, cum ex firmorum testimoniorum auctoritate cogatur, pro certo habendum est, profectis iam licebit nobis confidenter de aliis vel magis reconditis vel minus certis iudicare. Quale est quod de nostro libro monetur π. συνδ. p. 498, 32: ἔτι οὐδέποτε ἐπιρῶμα σὺν στερήσει ἀποτελεῖται. τὰ γὰρ ὄντα παρασύνθετά ἐστι. τῷ ἀσμένως τὸ ἄσμενος παράκειται, τῷ ἀψευδῶς τὸ ἀψευδής — — —. σαφῶς παραδίδοται ὁ τοιοῦτος λόγος ἐν τῷ περὶ ἐπιρῶμάτων. His enim cum grammaticus se σαφῶς dicat in Adverbio docere, nunquam ipsa conponi adverbia cum α vocali, cui inhaerescat negandi vis, sed adiectiva, a quibus ea ut παρασύνθετα deriventur, illis non desunt in hoc libro quae respondere videantur. Nam disputantur p. 544, 19 haec: — οὐ τὰ ἐν στερήσει τῶν ἐπιρῶμάτων γέγονετα ἰδίᾳ ἐγένετο, ἐν μεταλήψει δὲ ἐστι συνθέτων· τὸ γὰρ ἀφίλως παρὰ τὸ ἀφίλος —. ἔνθεν καὶ μένει ὁ τῆρος ἐν τῷ ἀψευδῶς καὶ ἀσαφῶς, εἶγε καὶ τὸ

ἀψευδής καὶ ἀσαφής συνέμεινε κατὰ τάσιν. Et p. 582, 2; ἐταράχθησαν ἔνιοι καὶ κατὰ τὰ σχήματα τῶν ἐπιρῶνμάτων, ὑπολαμβάνοντες μὴ ἐξομαλίζεσθαι τὰ τῆς τάσεως τῶν ἐπιρῶνμάτων, εἶγε ἀπὸ τοῦ καλῶς φασὶ παγκάλως καὶ ἀπὸ τοῦ σεμνῶς ἀσέμνως, οὐ μὴν ἀπὸ τοῦ ψευδῶς ἀψευδῶς, σαφῶς ἀσάφως ἦν. οὐδὲ γὰρ ἡ σύνθεσις αὐτῶν, τῶν δὲ προεκκειμένων πτωτικῶν, οἷς παρείπετο ἀναβιβάζειν μὲν τὸν τόνον, εἰ εἰς ὅς λήγοιεν, φηλάσσειν δέ, εἰ εἰς ἧς. καὶ ἐπεὶ καλός — πάγκαλος — παγκάλων, διὰ τοῦτο παγκάλως· ψευδής δὲ καὶ ἀψευδής καὶ ἀψευδῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀψευδῶς καὶ ἀσαφῶς. Verum ad haec nos relegari illo, quem significavi loco, aegre concesserim. In eis enim cum per singulorum modo adverbiorum opportunitatem res tangatur, altero loco ut forma ἀέκῃτι expediatur, altero ut τῶν εἰς ὧς accentus qui sit explicetur, tum ne ea quidem vox adhibetur, quae in hac observatione tradenda non potuit non ascisci: dico παρὰ σύνθετον, quod per totum librum semel tantum expisceris e p. 547, 31: ἐκ παρασυνθέτου τοῦ ἀέκῃτι ἀπλοῦν κατελαμβάνετο τὸ ἐκῃτι. Peculiariter autem grammaticum de adverbiorum σχήμασιν egisse in libro π. ἐπιρῶνμάτων cum iam sola ratio suadeat, tum e loco libri π. συνδ. laudato, si quod de ἐπιρῶνματικοῦ integritate exploravimus reputas, proclivis coniectura est, intercidisse quae singulariter egerit. Nihil enim nunc extat. Quam coniecturam firmat coniunctum Prisciani et scholiorum in Dionysii Thr. artem testimonium: cuius auctoritas qualis et quanta sit, altera epistula demonstravi. Et enim ille singulare caput in adverbii figuris explanandis inpendit. Cuius summa haec est XV, 4, 27 p. 1017 P: *figurae adverbiorum sunt tres, simplex composita et decomposita. — — — Decomposita, quae a compositis derivantur, ut a potente potenter. — Haec tamen, quae et simplicia habent adverbia, etiam composita possunt esse, ut docte indocte. — Nam effraciter sine dubio decompositum est, cum a simplici adverbio non componitur, sed a nomine composito derivatur.*

Quae sane sat attenuata sic praecipiunt scholia Dionysii Thr. p. 536, 1: ἔστι γὰρ αὐτῶν τὰ μὲν ἀπλᾶ, τὰ δὲ σύνθετα, τὰ δὲ παρασύνθετα· καὶ ἀπλᾶ μὲν ὡς τὸ πάλαι, σύνθετα δὲ ὡς τὸ προπαλαι, παρασύνθετα δὲ ὡς τὸ παγκάλων παγκάλως· ἀπὸ γὰρ συνθέτου ὀνόματος γεγόμενον ἐγένετο παρασύνθετον. At augetur vis horum scholiorum alia re. Praecipuam enim scholiastarum operam cum in eo consumi viderimus, ut ex Apollonii praeceptis conrigant doctrinam Dionysii, inde, quod hunc duo modo σχήματα adverbiorum statuentem redarguunt l. l., probabile fit etiam in illis eos secutos esse Apollonium: qui haud scio an primus de tertio adverbii παρασυνθέτω σχήματι locutus sit. — Nunc vero in id modo intentus, ut quae exciderint convincam, mitto quaestionem de loco, ubi illud de figuris praeceptum conlocatum fuerit.

Nec magis ambigua eorum vis, quae praecepta de nominibus in adverbiorum locum ascitis respiciunt p. 561, 2: ἡ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων σύμπτωσις εἰς τὰ ἐπιρρήματα καθ' οὓς λόγους ἐδείξαμεν ἐν ἀρχαῖς, κτλ. p. 575, 5: φωναὶ μένουσαι ἐν συντάξει ἐπιρρήματα γίνονται, ὡς τὰ ὀνομαστικὰ ἅπαντα κτλ. — τὰ δὲ ὑποδείγματα πρόκειται, ἅπειρα ὄντα. p. 593, 28: ἐπεὶ καὶ τοῖς κατ' ἀρχὴν ἐδείξαμεν τὰς ὀνομαστικὰς πτώσεις εἰς σύκταξιν ἐπιρρηματικὴν τεθεμένους καὶ ἐπιρρήματα καλουμένους. Non desunt quidem, quae ll. ll. designari videantur. Nam cum ad libri initium reilegemur, in ipso eius limine, cum adverbii definitio explicetur, inde a p. 529, 19 disseritur de ratione, qua nomen adverbii loco usurpetur. Verum ibi neque quae nominum formae possint huius indolem induere dicitur neque adponitur exemplorum copia. Ut non absonum videatur, ex illis locis fidem quaerere coniecturae grammaticum omnia quae hac de re tradenda erant in unum comprehendisse atque comprehensa ea non longe a libri initio inseruisse. E quibus vero id eum fecisse manifesto perspicias, iterum prodeant testes Priscianus et scholia illa. Quorum testandi vis in hac re tam late patet, ut ex eis etiam

locum lacunae certo possumus definire. Cum enim Apollonius p. 556, 15 sqq. e quibus orationis partibus deriventur adverbia exponat, eius disputationis non modo vestigia quaedam, sed totum ambitum agnoscimus in eis quae legimus Prisc. XV, 2, 5 p. 1005 P. sqq. et schol. Dion. Thr. p. 936, 26: nisi quod ab his omittuntur, quae noster grammaticus pro ubertate sua disputandi de nominum derivatione addit. Qui cum nunc ad adverbii ἐχθές formam enucleandam progrediatur, apud pedisequos sequitur cum eis quae antecedunt arte conexa de nominum usu adverbiali monitio: brevis, ut adsolet, in scholiis l. l. v. 30: ἔστι δὲ καὶ ὀνομαστικῇ κατάληξις σύνταξιν ἐπιρρηματικὴν ἀναδεξαμένη καὶ ἐπιρρημά ἐστιν κτλ.; locupletior atque adeo locupletissima apud Priscianum, qui hisce verbis p. 1006 P. orditur: *est quando etiam nominum terminatio diversorum casuum constructionem adverbialem suscipiens, loco adverbiorum accipitur.* Et deinde quemque praeter vocativum casum hanc pati translationem cum doceat, tum uberrimis exemplis conprobat. — Horum igitur vis necessitate quadam nos cogit, ut p. 556, 29 ante ἐχθές adverbium lacunae signum ponamus: quippe quem locum praecepta significata olim occupaverint. Atque ibi lacunam esse non minus evincit eorum quae servata sunt indoles. Nam etiam caput deesse sequentis disputationis, prima eius verba docent ἐχθές ἢ χθές ῥητέον. *)

IV.

In lacunis demonstrandis adhuc ex ipsius grammatici verbis profecti sumus. Sunt vero, quas quamvis eius modi testimoniis destituti tamen nihilo minus certa ratiocinatione statuere possumus. Est enim ars grammatica ea, in qua solus titulus, quo quis opus eius disciplinam quandam inlustrans

*) Quae fortasse ita supplenda sunt: καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ἐχθές ἢ χθές ῥητέον.

insignivit, plurima quae in illo disputata fuerint definire permittat. Atque eo firmior necesse est talis ratiocinatio evadat, si e servata maiore libri parte quod consilium in materia digerenda observatum sit erui potest. Inde enim si quid, quod e solo titulo ad libri integritatem desideras, olim tractatum fuisse consequitur, id aut praetermitti apte potuisse ostendendum aut lacuna intercidisae statuendum erit. Quam ratiocinationem eo confidentius opinor nostro libro adhibere licebit, quem non integrum esse iam intellexerimus.

Apollonius igitur, ut iam supra monui, inde a p. 561, 32 adverbia quasi tributim percenset, ita ut quae eiusdem terminationis vinculo coniuncta sunt in unum comprehendat. Terminations autem, quibus praedita adverbia iuste absolvuntur, hae sunt — eas vero non subscribam eo ordine, quo sese excipiunt in ipso libro, sed quo optime legentis commoditati consuli videatur —: α δα θα δε ζε σε τε ι (σι θι τι σι) οι ου υ ω αν θεν δην δον ας ος υς ως. Desunt igitur adverbia, quae in ξ et quae exeunt in ε non praecedente δ, ζ, σ vel τ consonanti: quamvis eorum enarrationem ipse grammaticus respiciat loco supra p. 328 ascripto. Desunt, quae tractata fuisse sane nullum prodit testimonium, adverbia quorum finis est ει η (η) εν ες ις. Haec igitur Apollonium praetermisisse? nil monuisse de eorum accentu? nil de ratione, qua a quibus orationis partibus deriventur? nil denique de omnibus quae eis accidunt? Cur vero putas eum nihil dixisse? Consulto si putaveris, cave, ne τῷ γραμματικῷ τῷ inquires, quod, cum absit probabilis excusatio, summae eum temeritatis convincat. At neglegentia eum praeterisse illa ut hariolantis esset opinari, ita ab ipso redarguitur. De omnibus enim quae significavi generibus tam parum ambigua extant indicia, ut certa adhibita ratiocinatione inde vel quae de eis praeceperit grammaticus dispici possit. Et enim est Apollonius ea disputandi ubertate, ut idem in uno libro et suo loco plene iusteque explanet et, quotienscunque ad alia praecepta adornanda

aptum videatur, repelat. Ut exemplum habeas: ἔπον adverbium cur accentum in paenultima habeat, ibi ubi res poscit, i. e. in capite de formis adverbiorum in ον desinentium p. 588, 12 sqq. exponitur: sed idem, ut conparetur cum similibus, commemoratur p. 584, 12 sqq.; 596, 1; 607, 9 sqq. Inde igitur non temerarium videtur conicere, quæ grammaticus de istis adverbiorum generibus, quorum explanationem nunc requirimus, data occasione significat, ea diligentius olim suo quidque loco exposita fuisse. Ut in capite, quod ις finem spectabat, praecepta fuerint, quæ nunc de eo monentur p. 571, 1: καθ' ὃν λόγον ἔστιν πολλάκις καὶ ἐν ἐνδείᾳ τοῦ σ ἐν ἐπιρῶν ἡμασιν, εἶγε ἀδιάφορον καὶ τὸ πολλάκις καὶ πολλάκι, τουτάκις τουτάκι. et p. 572, 31, quæ codicis lacunis e p. 578, 15 sqq. suppletis sic lego: τὰ τοιαῦτα καὶ τ[ὸ σ ἀποβάλλει] πολλάκις τετράκις. τὸ δὲ δίς καὶ τὸ τρίς οὐκέτι ἀποβάλλει διὰ τὸ] εἰς ὅξεϊαν προάγεσθαι. Nec fuerunt opinor praetermissa, quæ de χωρίς adverbio docentur p. 548, 31 sqq. et p. 572, 33 sqq.: etsi e singularum formarum mentione p. 548, 25 et 552, 22 nil redundat in nostram rem. — Eodem modo plures loci extant, ex quibus praecepta cognoscimus, quæ accuratius in adverbiorum in η exeuntium recensione explananda erant. Nam p. 559, 5 sqq. saepe geminas esse praecipitur formas in η et formas in ως desinentes velut ἄλλη et ἄλλως, ὦς et ῶ. P. autem 561, 17 sqq. ὈΥΔΑΜΗ, quod derivetur ab οὐδαμός, docetur acutum habere neque iota subscriptum asciscere, si nominativus sit adverbii loco usurpatus; sin circumflectatur, etiam iota subscribendum esse, cum iste accentus prodat dativum. Et luculenter p. 586, 19 sqq. probatur ἡσυχῇ sicut ἡσυχῶς accentum in ultima positum habere, non in paenultima; quam nactus occasionem non omittit grammaticus πάντῃ, ἄλλῃ, οὐδαμῇ, διχῇ, τριχῇ adverbiorum accentum paucis explicare. — Semel modo adverbiorum in ει desinentium fit mentio in hoc libro p. 542, 29: οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐπινοῆσαι

ἐπιρῶνμα εἰς εἰ λῆγον ἐν περισπασμῷ κατὰ τὸ κοινὸν ἔθος, διὰ τὸ παρὰ Δωριεῦσι πεῖ γὰρ ἁ ἄσφαλτος καὶ εἴ τα τῶν χοιραγαχῶν. Sed verisimile est etiam ea, quae de origine et notione πεῖ et εἴ formarum in libris π. συντάξεως praecepta invenimus ann. Bekk. p. 625, 5 sqq., olim in nostro libro tradita fuisse. — De generibus vero quibus est ες et ον terminatio disputatum fuisse, haud scio an manifesto testentur quae leguntur p. 561, 5 sqq.: καθάπερ τὸ ἀτρεκέες, συνεμπесὸν ὀνόματι, καὶ γραφὴν καὶ τόνον ἀπηνέγκατο, τὸ καλόν, τὸ εὐρύ, τὸ κάλλιστα, τὸ πυκνά· σχεδὸν ἐπὶ πάντων ὁ λόγος συμφωνεῖ, περὶ ὧν καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς εἰρησεται. Quibus verbis indicat grammaticus se significata adverbia, quae proprie sint nomina, quibus par sit locis tractaturum esse. Quare ut κάλλιστα et similia p. 563 sqq. in eis quae τὰ εἰς α, et εὐρύ p. 614, 18 in eis, quae τὰ εἰς υ inlustrant, sedem habent, ita ex illis consequitur etiam ἀτρεκέες et καλόν commemorata fuisse in adverbiorum τῶν εἰς ες et τῶν εἰς ον enarratione, quam nunc desideramus. Strictim tangitur praeterea καλόν p. 610, 1 (νέον l. l. 5) et ἀτρεκέες p. 569, 3. Quod autem ad adverbia quae in ες exeunt attinet, etiam certum cognoscitur praeceptum e p. 570, 26 sq.: Ἀττικοὶ οὐ δεόντως ἀναβιβάζουσιν, ὥς καὶ ἐν ἑτέροις ἐπιρῶμασι χάριέν φασι καὶ ἄληθες. Unde intellegimus Apollonium in deperditis partibus, cum ad εν et ες terminationes venisset, etiam de Atticorum more locutum esse accentum in formis quae illos fines habent retrahendi. Quae autem adhuc tetigi, eorum in ipso περὶ ἐπιρῶμάτων libro mentio fit. At desiderantur etiam, quorum nullum in eo vestigium indages. Et quod ad plurima pertinet, suspicionem, ea non ab Apollonio neglecta fuisse, etiam ea re opinor adiuvari, quod Herodianus eorum in libro περὶ μονήρους λέξεως rationem habuit. Maior enim singularium adverbiorum, quae in hoc opere congeruntur, pars cum etiam in nostro libro notata sit, tamen multa in illo commemorata non explanantur ab Apollonio. Quorum alia, quae sunt

περὶ ἄμφουδὶς ἀπαξ πάρεξ ὀψέ, olim in libro de adverbio enucleata fuisse eo ipso duce iam perspeximus. Sed etiam quae restant, πρὶν πό μετὰ ζε (quod unum in ζε exiens adverbium tempori indicando inserviat) πάροιθεν νύκτωρ ἄτερ ἀθροῦν, non dubito, quin ab illo non aliena fuerint: nisi forte ea et Apollonium et ceteros omnes, qui ante Herodianum in adverbiorum formas inquisiverant, fugisse existimas.

Verum id facile concedo, horum rationem eam esse, ut si nulla esset aliunde de huius libri integritate suspitio, temere ageret qui inde mutilam eius conditionem probaturus esset. At hanc cum semel conpertam habeamus, probabilius videtur, quod illa desunt, ex iniquitate temporis quam e grammatici neglegentia repetere.

V.

Cum vero in eo verser, ut liber qualis nunc est quantopere a primitiva forma abhorreat demonstrarem, etiam de alio depravationis genere agam, illo, quo nonnullis transpositis pristinus disputationis ordo turbatus est. Non tamen ita hanc rem profligabo, ut omnia, quae hac de causa in disceptationem vocari possint, depromam, sed ut de duobus tantum locis disseram, quorum verum ordinem certissima ni fallor argumentatione restituere licet.

Docet igitur grammaticus p. 533, 1 sqq. ἡ καθολικῶς συνεῖναι τοῖς ῥήμασι τὰ ἐπιρρηματα ἢ μερικῶς, i. e. alia adverbia cuique verbi formae accedere, alia modo in certarum formarum societatem ascisci; atque hanc usus circumscriptionem vel ad modos vel ad tempora vel ad personas spectare. Quorum generum ut quodque exemplis inlustret, haec disputat: ἄγε solum imperativum admittere l. v. 14—20; ἐχθές αὔριον νῦν ἤδη voces quae secum habere possint tempora exponit v. 20 — p. 534, 9; de diversitate modorum cum οὐ et μή adverbiiis coniunctorum praecipit v. 9—17; quae ratio intercedat inter πάλαι vocabulum et

tempora praeterita demonstrat v. 18 — p. 535, 3; de οἷμοι adverbio, cui primae modo personae notio subsit, loquitur v. 4 sqq. Vides igitur ea quae modos respiciunt, cum ipsa in duas partes divulsa sint, interposita altera parte rursus divellere ea, quae tempora attingunt. Qua re ne dubites rationi obtemperare; quae suadet ea, quibus argumenti est communitas, etiam in enarratione olim conexas fuisse: ut eorum, quae de οὕ et μή adverbiiis disputantur p. 534, 9—17, pristinam fuisse sedem adpareat p. 530, 20, priusquam de adverbiiis temporalibus ageretur. Sic enim digesta recte sese exempla excipiunt, cum primum omnia quae ad modos, deinde quae ad tempora attinent omnia in unum comprehendantur. Quem ordinem et particulae conprobant, quibus alterum ad tempora spectans membrum inducitur p. 534, 18: καὶ ἐν παρρηγιμένων δὲ διαφοραῖς πάλιν τὰ ἐπὶ παρρηγιμένου χρόνου ἐπιρρήματα κτλ. Ex eis enim consequitur illud membrum grammaticum non disiunxisse ab altero, quo iam de eadem re monuerat. Quodsi solam rationem verearis ducem sequi: testes praesto sunt Priscianus et scholiastae Dionysii Thracis. Qui cum ista Apollonii praecepta refingant, cuiusque generis adverbia seorsim tractant neque temere inter se confundunt. Cf. Prisc. XV, 1, 1 (p. 1003 P.) et schol. Dion. Thr. p. 934, 3 sqq. et v. 32 sqq.

Sed haud paullo maior est disturbatio eorum, quae proxime antecedunt. Probaturus enim definitionem adverbii quam proposuerat grammaticus p. 530, 15 ad eam illius partem pervenit, qua id esse vocem κατηγοροῦσαν τῶν ἐν τοῖς ῥήμασιν ἐγκλίσεων dixerat. Ea igitur, quae ad hoc persuadendum disseruntur, vel qui percurrerit tantum, offendat necesse erit in nonnullis verbis, quae quo spectent e codicis ordine in Bekkeri editionem recepto prorsus dispici non possit. Nec mirum ea non posse intellegi. Id enim ipsum, quod non ante se habent ad quae referantur, indicio est ea olim non coniuncta fuisse cum illis, quae nunc praefixa sunt. At qui haec diligentius pervestigaverit, facile et

diiudicabit et suis finibus circumseribet sex fragmenta. Quorum argumenta haec sunt: I. Nomen et verbum esse τὰ θεματικώτερα μέρη τοῦ λόγου, i. e. ut Prisciani verbis utar, eas orationis partes, sine quibus nulla oratio compleatur; qua re sicut adiectivum non sui iuris sit, sed nomini adiungatur, ita adverbium non posse sine verbo proferri, cum vicissim verbum per se non adiecto adverbio proferatur p. 530, 15 sqq. — II. Sed etiam omisso (σιγωμένῳ) verbo pronuntiari adverbia: quando quidem ei, qui bene recitet, acclamantes καλλίστα dicamus p. 531, 7 sqq. — III. At propter id (κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον — quae vero est ista ratio?) forsitan quempiam existimaturum esse, οἷμοι et similia, quae sine verbo usurpari soleant, non esse adverbia habenda; cui quid respondendum sit exponitur l. l. v. 13 sqq. — IV. Pergit deinde l. l. v. 22 sqq. grammaticus: posse vero etiam exemplo id probari — vide mihi, qua de re nunc agatur —; plenam enim sententiam esse Τρύφων ἀναγινώσκει, at non Τρύφων καλῶς. — V. Monetur autem p. 532, 7 sqq. etiam οὗ et ναί post ἔγραψας; interrogationem prolata non desiderare verbum. — VI. Nunc sequitur l. l. v. 9 sqq.: etiam dici posse καλῶς ὁ ἄνθρωπος γράφει —; sed adverbium si inter articulum et nomen conlocetur ὁ καλῶς ἄνθρωπος, id se non recte habere nisi addito participio ὁ καλῶς ἀνθρώπος γράψας ἐτιμήθη. Cui universae disputationi p. 532, 32 finis inponitur his: καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ ὅτι κατηγορεῖ τῶν ῥημάτων τὸ ἐπιρῥημα.

Filium autem disputationis si quaeris quod fuerit, duo potissimum sunt, ex quibus id perspiciatur: alterum, quod grammaticus nunc in eo est, ut adverbia 'κατηγορεῖν τῶν ῥημάτων' probet; alterum, quod sex frustorum, quae secrevimus, tria maiora idem illud praeceptum argumentis et rationibus probant, tria minora id cavent, ne quis paucorum adverbiorum usu verbi adpositionem evitantium debilitari illa argumenta existimet. Unde maiora illa consentaneum est et

inter se coniuncta fuisse et antecessisse alteri fragmentorum consortio.

Non igitur removenda sunt, quae nunc primam occupant sedem p. 530, 15 — 531, 6. Quibus cum ratiocinando severè id quod statuerat grammaticus recte se habere demonstraverit, eiusdem rei conprobationem ex exemplo petit p. 531, 22 — 532, 6. Quae sic percommode incipit his: *παρὸν δὲ καὶ ἐξ ὑποδείγματος πιστώσασθαι τὸν λόγον* —: ut orationem convertit verbis *ἔτι φημὲν οὕτως· καλῶς δ' ἄνθρωπος γράφει* ad alterum unde idem adpareat exemplum. De quo disceptat p. 532, 9 — 32. Ex altero autem consortio ut frustum, quod legitur p. 531, 13 — 22, ceteris praeire iubeamus, diserte suadent prima eius verba: utpote quibus grammaticus indicet se nunc a sententiā probata transire ad refellendas quas sibi quis iure suo opponere videatur opinionationes: *Ἄλλ' ἐκεῖνό τις εἴποι ἄν, ὥς κατὰ τὸν τοιούτον λόγον περιγεγράφεται τοῦ κατὰ τὰ ἐπιφ' ὀρήματα μερισμοῦ κτλ.* Ab hoc autem fragmento, quod dē οἷμοι et similibus agit, non potest divelli quod legimus p. 532, 6—9: nam expeditur ibi *ναί* et *οὐ* adverbiorum usus, quae sic ut *οἷμοι* non cum verbo coniungi soleant. Quo vero magis perspicias non haerendum esse in his adverbis, paucis monet Apollonius p. 531, 7 — 13 etiam alia adverbia, velut *καλῶς ἡδιστα*, in acclamationibus sine verbo pronuntiari: ita tamen, ut ad integram orationem verbum mente supplendum sit.

Hunc autem ordinem ut et frustorum indoles et verba, quibus singula fragmenta incipiunt, commendant: ita quod eum confirmet testimonium nobis exoptatum scholiorum in Dionysii Thracis artem beneficio paratum est. Ea enim cum Apollonii non modo definitionem adverbii, sed etiam huius conprobationem receperint, disputationis de qua loquimur eundem exhibent ordinem, quem ratiocinando assecuti sumus. Nil enim refert, quod ex duobus quae Apollonius proponit exemplis alterum omiserunt: praesertim cum id facile prae-

termitti potuisse manifestum sit, quippe quo adverbii coniunctio cum participio, non cum verbo explanetur. Probant igitur scholia illam definitionis partem primum eo, quod inter adverbium et verbum eadem intercedat necessitudo, quae adiectivo sit cum nomine p. 932, 15 — 19; deinde exemplo supposito explicatoque usque ad p. 933, 2. Neque offendendum esse monent in pluribus adverbiiis, quae non desiderent verbum. Cuius generis percensentur οἷμοι et φεῖ l. l. — 6; ναί et οῦ l. l. 6 et 7; εἶ, quod grammatico bene interpretante sine verbo dicatur l. l. 7—9.

Gravissimam autem difficultatem ne neglexisse insimuler: sane scio viam, qua orta sit illa disturbatio, dispici non posse. Immo ut quanta sit perspicue adpareat, tabulam subscribam, qua ambo frustorum ordines et quem codex praebet et quem nos revocavimus inter se componantur:

ordo a nobis restitutus:

- I. p. 530, 15 — 531, 6.
- II. p. 531, 22 — 532, 6.
- III. p. 532, 9—32.
- IV. p. 531, 13—22.
- V. p. 532, 6—9.
- VI. p. 531, 7—13.

ordo a codice traditus:

I. 4 versus	} editionis Bekk.
complectens.
VI. 7 v.	
IV. 9 v.	
II. 17 v.	
V. 3 v.	
III. 21 v.	

Quaestionem igitur de ratione, qua pristinus ordo ita turbari potuerit, aliis expediendam relinquo harum rerum peritioribus.

VI:

Schneiderum autem, cum huic libro ultimam partem abiudicans inde proficisceretur, quod pleraque quae ibi praecipiantur iam antea explanata vidit, mirum est nihil haesisse in eo, quod etiam nunc, cum liber ab isto panno liberatus sit, non nulla bis sunt exposita. Non dico, quod grammaticus rem semel plene absolutam subinde ad similia inlustranda repetere solet: de quo eius more ipse saepius monui.

Sed integri in hoc libro loci ita redeunt, ut praecepta semper, plerumque exempla, interdum ipsa conspirent verba. Ne vero his posse eandem, quam sano iudicio Schneiderus in resecandis illis adhibuit, rationem accomodari arbitreris, ita ut alteram eiusdem argumenti expositionem libris *περὶ συντάξεως* vindices: sunt quaedam, quae bis in ipso libro tractata etiam in adsuto panno sedem habeant: ut, quae de eis in Constructione praecepta erant, iam Schneideri beneficio his restituta sint. Sic quae de adverbiiis in *ου* exeuntibus in hoc opere tradita fuerunt, legimus p. 622, 9 sqq.: *Τὰ εἰς ου λήγοντα τὴν ἐν τόπῳ σχέσιν σημαίνει καὶ μῶτως περισπᾶται, ὡς ἔχει τὸ αὐτοῦ καὶ ἐκεῖνο ἐπιρῶρηματικὸν ἔστιν — — ἀγχοῦ, δηλοῦ. καὶ ἐντεῦθεν δείκνυται, ὅτι τὸ ποῦ τὴν ἐν τόπῳ σχέσιν σημαίνει, καθότι καὶ ἡ Ὀμηρικὴ συνήθεια ὁμολογεῖ, καὶ κατὰ τὴν προειρημένην συμπάθειαν τίθεται καὶ ἐπὶ σχέσιν τῆς εἰς τόπον e. q. s.* Et tamen eadem bis in libro *π. ἐπιρῶρημάτων* inlustrantur. Vide enim:

p. 587, 29 sqq.

p. 607, 1 sqq.

Τὰ εἰς ου λήγοντα ἐπιρῶρηματα, εἴαν τε παρ' ὀνόματα ἢ ἐσχηματισμένα, εἴαν τε παρ' ἄλλο μέρος λόγου, περισπᾶται. τῷ ὕψος παράκειται τὸ ὕψοῦ . . ., τῷ τῆλε τὸ τηλοῦ — ὁπότε ἐδύνατο καὶ τῷ τέλος παρακεῖσθαι, ὥς τε τὸ μὲν ἐντελὲς εἶναι τελοῦ, εἴτα κατ' ἐπέκτασιν τηλοῦ· τὰ γὰρ ἐπὶ τέλους συντείνοντα μεγεθύνεται —. τῷ ἄγχι τὸ ἀγχοῦ· τῇ αὐτός ἀντωνυμία τὸ αὐτοῦ· ἐνθεν καὶ δοκεῖ τὰ τῆς παραθέσεως ἀμφίβοла γίνεσθαι, ὅτι καὶ

Τὰ εἰς ου λήγοντα ἐπιρῶρηματα περισπᾶται, ἔστι δὲ παραγωγή. παρὰ τὸ ὕψος ἦν τὸ ὕψοῦ, παρὰ τὸ τῆλε τὸ τηλοῦ — [ὅ] δύναται καὶ τῷ τέλος παρακεῖσθαι, γενομένης ἐκτάσεως τοῦ εἰς τὸ η, τελοῦ — τηλοῦ· τὰ γὰρ ἐπὶ τέλους διϊκνούμενα μεγεθύνεται — καὶ παρὰ γενικὴν τὴν αὐτοῦ ὁμόφωνόν τι ἐκπίπτει ἐπιρῶρημα τὸ αὐτοῦ. δύναται καὶ τῷ ἄγχι παρακεῖσθαι τὸ ἀγχοῦ, ἣν δὲ καὶ τὸ οὗ παρὰ πτωτικὸν τὸ ὕς, ἀφ' οὗ ἀνταποδοτικὸν

ἡ γενικὴ συνεμπίπτει.
 Ὅθεν ἀναλογώτε-
 ρον δοκεῖ εἶναι τὸ π ο ὦ
 τοῦ ὅ π ο υ. ἔχοι δ' ἂν καὶ τὸ
 ὅ π ο υ ἀναλογία, καθὸ τὰ ἐν
 περισπασμῷ λεγόμενα μονο-
 σύλλαβα, προσλαμβάνοντα τὸ
 ο κατὰ ἀναφορικὴν ἔννοιαν,
 βαρύνεται. τὸ πῶς ὅ π ως
 λέγεται καὶ τὸ π ῆ ὅ π η· καὶ
 τὸ π ο ὦ ἄρα ὅ π ο υ εἴρηται.

τὸ τοῦ, πνευστικὸν δὲ τὸ
 π ο ὦ. καὶ ἐπεὶ τὰ μονοσύλ-
 λαβα τῶν πνευστικῶν, προσθέ-
 σει τοῦ ο ἀοριστιούμενα, βα-
 ρύνεται, οὐκ ἂν εἴη παρὰλο-
 γον τὸ ὅ π ο υ καὶ αὐτάσιν. τῇδε
 ἔχει καὶ τὸ οὐδαμοῦ, πα-
 ρακείμενον τῷ οὐδαμός.

Nec minus de adverbis quae in *θι* et *σι* exeunt, eadem bis
 edocemur :

p. 573, 14 sqq.

p. 605, 32 sqq.

Βαρύνεται (τῶν εἰς *ι*) καὶ
 ὅσα συννέπρωκει τοῖς εἰς *θεν*
 λήγουσιν ἐπιρρήμασιν, οἷκοθεν
 οἷκοθι, οὐρανόθεν οὐρα-
 νόθι, αὐτόθεν αὐτόθι,
 πόθεν πόθι, ἀγχόθεν
 ἀγχόθι. ἄπερ φυλάσσει τὸ
θ, συνόντος τοῦ *ο* κατὰ τὴν
 παρεδρεύουσαν ἢ τοῦ σύνεγ-
 γνως, ὡς ἐτέρωθι, ἐκὰτέ-
 ρωθι. τὰ γὰρ μὴ τῇδε ἔχοντα
 πάλιν μὲν βαρύνεται, ἀντί γε
 μὴν τοῦ *θ* τὸ σ παραλαμβάνε-
 ται, Ἀθήνηθεν Ἀθήνησι,
 Θήβηθεν Θήβησιν,
 Πιτάνηθεν Πιτάνησιν.
 Αὐτὸ καὶ σημειώσασαιτο ἂν τις
 τὸ κεῖθι, de quo disputatur
 p. 573, 22 — 574, 6.

Παράκειται τοῖς εἰς *θεν*
 λήγουσι τὰ ἐν τόπῳ, τοῦ τέ-
 λους εἰς τὸ ἐ μεταλαμβάνε-
 νου, παραιομένης τῆς τάσεως
 τῆς αὐτῆς καὶ μετὰ μὲν μονῆς
 τοῦ *θ*, εἰ τὸ *ο* προκείμενον
 εἴη· τὰ γὰρ μὴ οὕτως ἔχοντα
 καὶ τὸ *θ* εἰς τὸ σ μεταλαμ-
 βάνει. τοῦ μὲν οὖν προτέρου
 οἷκοθεν οἷκοθι, ἔνδο-
 θεν ἔνδοθι, Ἀβυδόθεν
 Ἀβυδόθι, οὐρανόθεν
 οὐρανόθι, τηλόθεν τη-
 λόθι, αὐτόθεν αὐτό-
 θι καὶ ἐν συγκοπῇ αὐθι
 . . ἄγχι . . . κεῖθι . .
 v. 14 sqq. τοῦ γε μὴν ἐτέ-
 ρου ὑποδείγματα ἔστι τοιαῦ-
 τα, Θήβηθεν Θήβησιν,

'Αθ' ἡν ηθεν 'Αθ' ἡν ησιν,
θύρηθεν, θύρησιν.

Haec vero adverbia ut bis perstringerentur, id videri potuerit in causa fuisse, quod et *τοῖς εἰς ι* et *τοῖς εἰς θεν* cognata sunt: ut iure in utriusque quasi tribus percensione producta sint. Quae ratio neque cadit in ea, quae de adverbii in *αν* desinentibus excipimus, et nil pertinet ad adverbia *τὰ εἰς ω* et *τὰ εἰς φι* — si modo haec sunt adverbia —, quae iam p. 572, 12 sqq. et 574, 7 sqq. tractata iterum prodeunt p. 609, 7 sqq. et 608, 5 sqq. Quorum repetitio etsi non nulla complectitur — *παράγωγὴν* enim esse *φι* terminationem docetur ll. ll. et qua ratione *τὰ εἰς ω* deriventur ab praepositionibus expeditur p. 576, 19 sqq. et 609, 9 sqq. — tamen alio nomine insignis est. In secundo enim quod *φι* terminationem inlustrat capite bis spectat grammaticus primam eiusdem rei explanationem p. 608, 5 et 609, 5. Unde profecto consequitur, non casu alterum caput aliunde in hunc librum invecum, sed ab ipso grammatico adiectum esse consulto. Quod si ita factum est, iam non dubitari potest, quin Apollonius certo consilio, quod aliud fuerit atque illud quod in prima tractatione secutus est, ad eiusdem rei redintegrationem se accinxerit. Atque hoc quod fuerit, efficit horum *φι* et *ω* finium iteratio, ut plane perspiciamus. Antea enim cum id egerit Apollonius, ut formas earumque leges explicaret, nunc in id potissimum intentus est, ut his quae subsit notio exponat. Quod vel prima utriusque de *ω* fine disputationis verba aperte indicant: altera enim sic incipit: *τὰ εἰς ω λήγοντα βαρύνεται*, altera autem his: *τὰ εἰς ω λήγοντα ἐπιρρόγηματα σημαίνει καὶ τὸ ἐν τόπῳ καὶ τὸ εἰς τόπον*. Quibus verbis convenit, quod deinde in *εἰσω* adverbii notionem accuratius inquirat grammaticus, sic ut de *φι* terminatione iterum agens *ἰφι* et *νόσφι* formarum significationem indagat. Neque in grammatico ubertatis amantissimo potest offendere, quod de notione disputans non veretur animadversiones de formis iam antea traditas adnectere.

Idem autem ei fuisse consilium in adverbiiis, quae in *σι* vel *θι* et quae in *ου* exeunt, bis percensendis, persuadent indicia non ambigua. De illis enim non obscure hoc consilium significant verba, quibus secunda eorum tractatio inducitur l. l.: *παράκειται τοῖς εἰς θεν λήγουσι τὰ ἐν τόπῳ, τοῦ τέλους εἰς τὸ ι μεταλαμβανομένου*. Quod autem ad adverbia in *ου* desinentia attinet, fatendum est, in ipso altero capite eis dicato nihil extare, quod eius modi consilium prodatur. At id habuisse Apollonium perspicuum fit inde, quod cum his adverbiiis ea, quae in *τε* exeunt, ita coniungit p. 607, 12: *ἔστι καὶ συνύπαρξις τῶν εἰς τε ληγόντων ἐπιρρημάτων κτλ*. Hos igitur *ου* et *τε* fines, quorum neuter derivatur ex altero, quo modo geminos dicere potuit grammaticus, si formas spectavisset? Contra αὐτοῦ ἀγχοῦ et ἄλλοτε πάντοτε, cum omnia 'τὸ ἐν τόπῳ' significant, artissima affinitate utuntur, si notionem respicis: ut dubitari nequeat quin notio sit, cuius grammaticus ut in *τε* fine p. 607, 12 sqq. inlustrando ita in *ου* terminatione iterum perstringenda rationem habuerit.

Hoc unum igitur constat, quattuor illa genera, quorum terminationes sunt *ου*, *θι* vel *σι*, *φι*, *ω*, bis in libro π. ἐπιρρημάτων Apollonium tractasse, ita ut modo forma modo notio explanaretur. Nec id mirum duxit Schneiderus: immo perapte opinatus est grammaticum, cum de localibus adverbiiis in *θεν* exeuntibus disputaret, correlativa quae vocant genera in *ου*, *θι* vel *σι*, *φι*, *ω* desinentia quamvis iam antea inlustrata iterum producere. Verum ut concedo prudenter egisse Apollonium, quod haec genera, quippe quae omnia locum significant, in unum consortium conligavit: ita pernego id ullo pacto isti quattuor generum redintegrationi posse excusationi esse. Si enim eis sedem in hac libri parte concedere voluit grammaticus, cur tandem iam prius ea percensuit? Duo quidem illa, quae in *φι* et *σι* vel *θι* exeunt, sane integritas disputationis efflagitavit, ut etiam in *ι* finis explanatione commemorarentur. At nulla eius modi causa aderat,

cur duplex *ov* et *ω* finibus tribueretur expositio: qui item ut *τς* et *ζς* et *σς* fines, qui semel tantum in adverbiorum locallium doctrina prodeunt, antea praetermittendi fuerunt. Sin autem grammaticus omnes quae locum indicant formas comprehendere voluit, cur huic capiti adverbia in *oi* desinentia non inseruit? Disserit enim de prosodia tantum eorum p. 588, 18 sqq.

Schneideri igitur opinio, longe abest, ut probari possit. Ut autem, quanta sit difficultas sub illa quattuor generum redintegratione delitescens, plane perspicias: in libro nostro, qualis a codice Parisiensi servatus est, adverbia ita recensentur, ut, cum quattuor illis generibus, quae fines habent *ov*, *oi* vel *θι*, *φι*, *ω*, duplex concessa sit disputatio, altera formarum causa, altera ad notionem expediendam, longe plurimorum generum formae modo explanentur atque quattuor, quae desinunt in *τς*, *σς*, *ζς*, *δov*, semel tantum, sed notionis habita ratione proferantur. Nec vero ipse habeo, quo modo hanc rem ita explicem, ut ulla insit persuadendi necessitas. At significavi eam, quia, cum Apollonio istum disserendi morem imputare nequeam, persuasissimum habeo novum inde indicium accedere corruptae huius libri conditionis.

TIBI, mi Vahlene, qui conlega mihi olim coniunctissimus, semper amicus fuisti suavissimus, lubens offero lucubrationes has de Apollonii Dyscoli libris grammaticis: quae TIBI nunc in terram longinquam nobis erepto aequae amoris mei testimonio atque memoriae sint consuetudinis iucundae, qua ad vada caerula Rheni fruebamur. Sed uberrimum mihi fructum rettulisse videbor, si TU his quaestiunculis monitus iam non cunctatus eris eandem qua de Latinis litteris eximie meritis es laudem etiam de Graecis reportare. Vale.

Dabam Bonnae m. Februario MDCCCLVII.
